

(Univerza v Ljubljani). Organizirali so ga z namenom, da javnosti predstavijo ribiško tradicijo v slovenskem delu Istre ter iskanje možnosti njenega ovrednotenja skozi prizmo turizma. Po uvodnem pozdravu dekanje Fakultete za turistične študije kot gostiteljice sta projekt na seminarju predstavila Tanja Mihalič z Ekonomske fakultete v Ljubljani in Gorazd Sedmak s Fakultete za Turistične študije – Turistice. Sledili sta predavanji Nadje Terčon iz piranskega pomorskega muzeja ter Vinka Oblaka, ki je dolgoletni zbiratelj in dober poznavalec ribiške tradicije.

Nadja Terčon v naslednjem prispevku (*Ali je Muzej morskega ribištva v Slovenski Istri realnost ali utopija?*) priobči svoje predavanje na seminarju. V njem uvodoma predstavi pomorski muzej v Piranu z njegovimi dislociranimi enotami ter njegovo vlogo pri zbiranju, varovanju, ohranjanju, preučevanju in predstavitvi zgodovine ribištva in ribiške dediščine na tem prostoru. Nato se osredotoči na zgodovino ribištva in ribje predelovalne industrije ter na dolgoletna prizadevanja pomorskega muzeja za postavitev muzeja morskega ribištva kot bistvenega dejavnika ohranjanja ribiške dediščine. Prve temelje muzejske ribiške zbirke je že v šestdesetih letih preteklega stoletja zasnoval tedanji ravnatelj piranskega pomorskega muzeja. Ribiški muzej naj bi bil v Izoli, do česar še vedno ni prišlo. Zato so v matični stavbi pomorskega muzeja v Piranu postavili stalno ribiško zbirko, ki pa je zaradi prostorskih težav na žalost predstavljena v zelo okrnjeni obliki.

Objavo svojega predavanja je Vinko Oblak (*Ribištvo nekoč in danes*) popestril z dokumentarno zelo bogatim slikovnim gradivom iz zasebnih fotografskih zbirk. V njem se je osredotočil predvsem na prikaz nekaterih tradicionalnih orodij ribolova in tehnik ribarjenja na obalnem pasu od Ankarana do Savudrije. Posebej je navedel tudi nekaj prepovedanih načinov ribolova. Prispevek v zborniku je zaključil z zanimivimi fotografijami zaporednih faz pri tradicionalnem ribolovu cipljev v portoroškem ribolovnem rezervatu, ki je nekdanje predstavljalo najpomembnejši ribiški »dogodek leta« v Piranu.

Večina strokovnih sestavkov v zborniku je na dokaj enaki kakovostni ravni, čeprav so jih pripravili avtorji iz različnih ustanov in različnih poklicev. Teme so različne, vendar vse povezuje specifičnost življenja ob slovenski obali. Skoraj vsi prispevki so opremljeni z zanimivim fotografskim gradivom, risbami ali grafikoni. Tovrstno gradivo je bodisi iz fototeke piranskega pomorskega muzeja bodisi iz osebnih arhivov ali povzeto iz drugih publikacij. Slikovno gradivo je razmeroma dobro dokumentirano. Vsi avtorji ne upoštevajo navodil uredništva o pisanju opomb ter pripravi končnega spiska uporabljenih virov in literature, kar pri zbornikih, h katerim so sodelavci vabljeni, niti ni tako redko zaznati. Vsekakor je tudi tretji letnik letopisa piran-

skega pomorskega muzeja kakovosten prispevek k prikazu slovenske pomorske in ribiške identitete, zato bodo po njem z zanimanjem posegali tako poklicni zgodovinarji in etnologi kot vsi ljubitelji zgodovine ter slovenske pomorske in ribiške dediščine.

Ljudmila Bezljaj Krevcl

Trevor R. Shaw: Aspects of the History of Slovene Karst (1545–2008). Ljubljana : Založba ZRC, 2010, 306 strani.

Spet Shaw. Zavidljivo gradivo o slovenskem krasu je tokrat predstavljeno v obliki zbira prispevkov, ki jih je avtor objavil v različnih tujih revijah. Mnoge med njimi je tudi delno dopolnil. Praksa objave najbolj prodornih ali vsaj nepoznanih člankov v monografiji je v evropskem znanstvenem prostoru precej uveljavljena. Avtor za vsak članek zapiše, kdaj je bil objavljen in kaj je v njem spremenil. Vsekakor je knjiga še en dokaz o avtorjevi pronicljivosti, kar se zopet pokaže v zavidljivem naboru slikovnega gradiva, ki je raztreseno po zasebnih zbirkah po Evropi in ki praviloma ni bilo del objav v strokovnih revijah.

Najnovejša Shawova knjiga sicer raziskuje fenomene celotnega območja zlasti slovenskega Krasa, a je kljub vsemu večji poudarek namenjen Postojnski jami. Že iz prejšnjih del omenjenega avtorja, zlasti prek njegovih transkripcij in prevodov povprečnemu slovenskemu bralcu zelo težko dostopnih opisov Postojnske jame, lahko malce bolje podkovani strokovni bralec hitro ugotovi, kako pomembna je bila Postojnska jama na zemljevidu preživljanja prostega časa meščanske Evrope 19. stoletja. Opisi popotnikov so bili namreč praviloma (ne pa izključno) namenjeni širši javnosti in pri njej tudi zelo priljubljeni. Na potovanjih so se osebna izkustva mešala z izobraževalnimi in raziskovalnimi nameni pisca/obiskovalca. Nenazadnje so tovrstna dela ustvarjala imaginarij določenega prostora, s čimer ponavljamo trditev, da je Postojnska jama s pomočjo priljubljenega in razširjenega tiska postopoma postala del kolektivnega vedenja o tem prostoru in času. Z omenjeno monografijo, v kateri avtor med seboj primerja 16 turističnih jam, raztresenih po vsej Evropi, lahko umestimo in vrednotimo slovenski kras in njegovo umeščenost v evropskem prostoru tudi z zelo oprijemljivimi kvantitativnimi podatki. Avtor namreč naredi primerjavo obiska posameznih jam, njihovih cen, dostopnosti, storitev in infrastrukture, ki so jih v 19. stoletju ponujali obiskovalcem. Že zaradi tega mora knjigo vzeti v roke tudi bralec, ki so mu Shawova dela že poznana. Na pomembnost določenih krajev v popularnem pristočasnem branju avtor opozori tudi z omembo Postojnske jame v vodniku po južni Avstraliji, kjer se lokalna čudesa primerjajo s tistimi, ki je najbolj znano in največje – s Postojnsko jamo. Poudarek še neobjavljenih del popotnikov je sicer na objavljenih potopisih in vodnikih, deloma pa tudi časopisnih člankih. Predstavitve, ki so nadaljevanje in dopolnjevanje že objavljenihotic o slovenskem krasu izpod peresa istega avtorja, dokazujejo pomembnost omenjenega prostora in dopolnjujejo vedenje o razširjenosti pisanja o slovenskem krasu.

Glede na širok spekter tematik in nabora literature lahko zapišemo, da je jamski turizem v 19. stoletju fenomen, ki mu je v slovenski strokovni javnosti namenjeno precej pozornosti, prav tako kot drugim oblikam preživljanja prostega časa, tako na čisto potrošniški ravni zabave in prostega časa kot na malo višji ravni intelektualnih združenj. O tem govori tudi študija o ekskurziji nemškega in avstrijskega alpinističnega kluba v Škocjanske jame, ki jo je član kluba Sigrist – Herder zapisal v knjižici »Die Grottenwelt von St. Kanzian«. In tudi v okviru tovrstnih društev je bil jamski svet magnet, ki je poleg gora obiskovalce vedno znova privabljal. Na drugi strani pa je ostajal naravni fenomen, ki je že od kavalirskih potovanj naprej privabljal radovedne znanstvenike in člane društev, ki so se načrtno ukvarjali s preučevanjem narave in njenih fenomenov.

Če je prvi del knjige pričakovan in bi zanj lahko zapisali, da predstavlja »klasično« nadaljevanje avtorjevega raziskovalnega dela, pa nam v drugem delu postreže s poglobljenimi študijami posameznih fenomenov, povezanih s slovenskim krasom. Določeni članki dokazujejo spretnost in aktivno politiko privabljanja gostov v Postojnsko jamo od njenih začetkov. Načrtovanje velikih dogodkov je namreč predstavljalo velik poslovni uspeh Postojnske jame. O sistematičnosti razsvetljevanja pričajo številni načrti, ki so avtorju služili za pripravo prispevka o tem vidiku privabljanja obiskovalcev, zlasti tistih, ki so pripadali najbolj eminentnim krogom. Da je jamska uprava razvila uspešne akcije privabljanja gostov, seveda najprej dokazuje nenehno povečevanje obiska v jami, določene prijeme pa natančno analizira tudi avtor. Poglavje o jamski pošti hkrati dokaže, kako učinkovito sredstvo jamske promocije je bila pošta in kako neločljivo je bila povezana z glasbo.

Preostala poglavja so namenjena študijam posameznih dokumentov in ostalin. Eden od takih prijemov je bila komunikacija prek razglednic in pošt-nih znamk, ki je bila še posebej pomembna, ko je bilo treba jamo umestiti v zavest prostora, ki o njej ni vedel veliko. To se je namreč zgodilo po priložitvi Postojne v Kraljevino Italijo. V času največjih prireditev v jami so odprli posebni jamski pošt-ni urad, ki so ga kot posebnost in atrakcijo reklamirali v različnih časopisih, ki so izhajali v monarhiji, zunaj nje pa je bila ta informacija objavljena v Franciji. V drugem delu knjige se avtor posveti tudi glasbi v jami kot pomembni spremljevalni dejavnosti, s katero so znova privabljali stare obiskovalce in tako povečevali dobiček, s tem pa tudi ekonomski uspeh jame. Četudi je bila o tem vidiku dejavnosti v jami že pripravljena razstava, ta fenomen še ni bil deležen posebne pozornosti znanstvene javnosti.

V tem zvezku »sage o slovenskem krasu« na moški oder speleologov prihaja ženska. Poldi Fuh-rich, ena od pionirk preučevanja in odkrivanja jam, je bila v angleških znanstvenih revijah predstavljena že leta 2006. Avanturistična Salzburžanka, fotografinja in raziskovalka, se je razmeroma mlada smrtno ponesrečila prav pri raziskovanju jam. Avtor širšemu krogu bralcev predstavlja tudi precej težko dostopno in v veliki meri pozabljeno Steinbergovo knjigo o Cerkniskem jezeru. Po svoje je zanimiva tudi študija o osvetljevanju jame v 19. stoletju. Četudi se avtor pri predstavitvi določenih fenomenov spušča v izredne podrobnosti, ki bodo koristile zgolj lokalnim vodičem in zanesenjacom, pri določenih fenomenih pušča odprto polje, o katerem bomo verjetno brali v njegovi prihodnji knjigi.

Dragica Čec